

Namiesto Allilua na Veľkú Sobotu:

„ВОСКРѢНІЕ БЖЕ“

5. hlas – Bulharský rospev (ZR,BR)

Posledný prokimen Veľkej soboty nahrádza spev Allilua pred evanjeliom. Oficiálne je predpísaný na 7. hlas, avšak v ruskej aj ruténskej tradícii (ZR,BR) sa reálne spieval na 5. hlas.

Pramene ruské staroobradovské: Жебряны (*delta Dunaja, audio záznam z 29.04.2000*)

Pramene RI: J002, J480, J289, I229, L1709, L1816, VS, Vin

Ανάστα, ο Θεός, κρίνον τήν γήν,
ὅτι σύ κατακληρονομήσεις ἐν πάσι τοῖς ἔθνεσι.

Ἄλληλῳδία ἢε ποῦτεα, ἢο ὑτέεζ γλαγόλετζ βλιέεετω Ἄλληλῳδία, **Γλάεζ 3:**

Κοικῶνὴ βῆε, εἰδὴν ζεμλὴν,
ἴακω τυὶ ναελεῖδνшн во вгῆχз ἰαζύцῆχз.

Ἦ πῆεцыὶ ποῦτζ τῳжда.

Стіхз: Ἰγῶ етὰ вэ со̀нмѣ боꝝвэ, поєредѣ же бо̀ги рлзеѣднѣтз. **Κοικῶνὴ** βῆε:

Стіхз: Δοκóλετ εἰδнте неπράβδδ, ἢ λῑца грῆшннкωвэ пріемлете; **Κοικῶνὴ** βῆε:

Стіхз: Εἰδнте еἰρδ ἢ οὔβὸгд, еμнрѣнна ἢ нῑца ὼπρավдἰнте. **Κοικῶνὴ** βῆε:

Стіхз: Ἦ̀зμн́те нῑца ἢ οὔβὸга, ἢз рδкн грῆшннчн ἢзблвнте εἰδò. **Κοικῶνὴ** βῆε:

Стіхз: Не познἰша, ннже оὔрлзδмѣша, во тьмѣ χóдѣтз. **Κοικῶνὴ** βῆε:

Стіхз: Δα подвн́жатεα вєἶ ὼсноβἰнῑа зεμλн. ἴзз рῆχз: бóзн εἰтє, ἢ є́ноβє вьшнлгω вєн.
вῑ же ἴаκω чєлoвῆцы оὔмнрἰтє, ἢ ἴаκω εἰннз ὼ κнлзєй пἰддєтє.

Ἦ пἰкн: **Κοικῶνὴ** βῆε, εἰδὴν ζεμλὴν, ἴаκω τυὶ ναελεῖдншн во вгῆχз ἰαζύцῆχз.

Ἐгда же ποῦτζ: **Κοικῶνὴ** βῆε εἰδὴν ζεμλн:

Тогда ієрєн ἢ δἰἰκoнн ἢзблчἰютεα чєрнѣхз о̀дєждз, ἢ ὼблчἰютεα вэ єῖблыа.

I. Krátky variant, ZR

Žb
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- - - ДИ ЗЄ- - - АИ.

J002
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- - - ДИ ЗЄ- - - АИ.

J480
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- - - ДИ ЗЄ- - - АИ.

J289
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- ДИ ЗЄ- - - АИ.

J229
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- ДИ ЗЄ- - - АИ.

L1709
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- ДИ ЗЄ- - - АИ.

L1816
 О-КРЄ-НИИ БО-ЖЄ СЪ- ДИ ЗЄ- - - АИ.

Prvý variant melódie prokimenú sa uvádza len s „polovičným“ textom, čo je v súlade s ruskými kriukovými rukopismi 16.-17. storočia a takisto aj s dodnes živou tradíciou staroobradovcov v dunajskej delte. Plný text sa objavuje až po Nikonovej reforme v SI.

Pri pohľade do ruských kriukových rukopisov vidíme rozmanitý neumový zápis, ktorý postupne cez S411, 416, 414, 426, 434, 433 stále viac exegeticky priberá. Kontúry tejto melódie vidno v nápeve podľa SI, hoci ten bol rozložený na plný text, a tiež v staroobradovskom nápeve z dediny Žebriany. Staroobradovská melódia sa napriek evidentnej príbuznosti nedá dobre zosúladiť s kriukmi, ide pravdepodobne o osobitný variant ústnej tradície.

Na druhej strane, práve staroobradovský (lipovanský) nápev, ktorý uvádzame, je z ruských variantov najbližší k rutenským J002 a J480 – melódie majú evidentne rovnaké korene a dnes sa líšia iba spôsobom a mierou ornamentácie.

V ruských prameňoch ani v RI nie je označený hlas ani rospev tropára. Neumový zápis vzhľadom na exegetický rozpis nemožno zaradiť k štandardnej databáze žiadneho hlasu. Iba podľa kontúr melódie, ktoré sa nápadne podobajú na paschálny tropár, môžeme priradiť nápev k 5. hlasu.

II.A Plný variant typ A, hlas 5 (BR)

VS1

О- Крѣ- - - - - НН ЁО - - - - - ѠѢ

J289

О- Крѣ- - - - - НН ЁО - - - - - ѠѢ

VS2

О- Крѣ- - - - - НН ЁО - - - - - ѠѢ

kostra

VS1

сѧ - дН зѣ[∞] - - лН,

J289

сѧ- - - дН зѣ[∞] - - - - лН,

VS2

сѧ- - - - - дН

сѧ[∞] - - - - - лН,

kostra

kostra

VS1

Ѡ - - - КО ТЫ ЦѠ - - - СВѠ - - - Ѡ - - ШИ

J289

Ѡ - - - - КО ТЫ ЦѠ - СВѠ - - Ѡ - - - ШИ

VS2

Ѡ - - - - КО ТЫ ЦѠ - ѠѠ - - - - СВѠ - - - Ѡ - - ШИ

kostra

VS1

Ѡ Ѡ - - - КИ.

J289

Ѡ Ѡ - - КИ, Ѡ Ѡ - - - КИ.

VS2

Ѡ Ѡ - - - - - - - - КИ.

kostra

BR nápev typu A máme doložený v troch príbuzných, ale zároveň výrazne odlišných variantoch. Neštandardné predznamenanie je zároveň zdrojom posunov o tón, ktoré treba rozpoznať ako chyby a nie ako varianty.

Prvý pohľad na melódiu prezrádza, že ide o bohato melizmatický a zároveň neprehľadný nápev. Pozornejšie štúdium však odкрýva viaceré typické exegetické rozklady, za ktorými môžeme identifikovať pôvodné tóny jednoduchej kostry pôvodnej melódie. Kostrové tóny sa v prvej polovici dajú určiť jednoznačne, v druhej časti a zvlášť v poslednom kóle je už situácia neprehľadná.

II.B Plný variant typ B, hlas 5 (BR)

J289,I229, Vin

О- КѠѢ- - - -НН БО - - -ѢѢ СѰ - - -ДН ЗѢ[∞] - - -АН,

 О- КѠѢ- - - -НН БО - - -ѢѢ СѰ ДН ЗѢ[∞] - - -АН,

J480

О- КѠѢ- - - -НН БО - - -ѢѢ

J289,I229, Vin

ЁА- - - -КО ТЫ ЦА- - -СѰ- - - -Ѣ - - - -ШН

J480

СѰ- - - - -ДН ЗѢ[∞] - - - -АН, ЁА- - -КО ТЫ

J289,I229

БО ВѢ- - - - -КН.

 БО ВѢ- - - - -КН.

Vin

-ШН БО ВѢ- - -КН.

J480

ЦА- - -СѰ- - - -Ѣ - - -ШН БО ВѢ- - -КН.

BR nápev typu B prezrádza melodickú príbuznosť s typom A, avšak jeho štruktúra neumožňuje paralelné porovnanie.